Exposició:

Xesco Boix encara canta!

Introducció

L'any 2021 les iniciadores del projecte, Olga Trilla i Gemma Segura, tenen la idea de fer l'exposició que commemori que l'any 2024 farà 40 anys que Xesco Boix ens va deixar i comencen a buscar contactes per aconseguir material i més informació de la seva persona.

El fet és que Xesco Boix va ser pioner de l'animació infantil i introductor del folk a Catalunya amb prop de sis mil actuacions arreu dels Països Catalans, l'Estat espanyol i l'estranger. Promotor de la pau, del respecte a la natura i a la terra, la seva tasca pedagògica és encara eina de treball per a mestres i educadors.

S'ha contactat amb: Montserrat Pi (vídua), Elisenda Boix (germana), Jep Valls (company de pis i Grup el Sac), Jaume Arnella (Grup de Folk), Jordi Roura (Ara va de bo), Xavier Batllés (Tècnic de so Ara va de bo i amic d'en Xesco), Fèlix de Blas, (Animador interessat en la figura d'en Xesco Boix), Àngel Daban, Noè Rivas, Toni Giménez i Lluís Maria Panyella (Cinc dits d'una mà), Maria Josep Hernàndez (Biògrafa Xesco Boix), Joan Vilamala (Grup dels Esquirols), Eulàlia Castanys (Promotora l'Enllaç), Miquel Pujadó (Amic d'en Xesco), Cesc Serrat (Conta-contes i amic d'en Xesco), Glòria Marín (Conta-Contes va participar en un homenatge al Xesco Boix a Sabadell), Mingo Vallès (La Xarxa), Eduard Estivill (Grup Falsterbo) i amics de tota la vida, Miqui Giménez (animador infantil), Pilarin Bayés, Amadeu Rossell (animador i company de pis d'en Xesco) i amb l'Antenor Simon (company de pis d'en Xesco).

També s'ha contactat amb Joan Baixes de Putxinel·lis la Claca, Núria Ventura d'Ara va bo, la Lola de la Caixa a les Escoles, Lala Boix cosina d'en Xesco i Jordi Pujol i Joana Clusellas de Titelles Marduix, Rosa Maria Llop de la Capsa màgica. També amb: l'Associació de Mestres Rosa Sensat i entitats com: Arxiu Històric de Sabadell, Arxiu Nacional de Catalunya, Arxiu i Fonoteca de la Generalitat de Catalunya, Arxiu Provincial de l'Escola Pia de Catalunya, Arxiu Municipal de Castellar del Vallès, Arxiu Tobella, Arxiu Històric de Terrassa, Unió Excursionista de Sabadell, Centre Excursionista de Terrassa, Associació de Mestres Rosa Sensat, Associació de Mestres Alexandre Galí, Escola d'Educació Especial Fàtima de Terrassa, Obra social "La Caixa", associacions de veïns de Sabadell, Centre Esperanto, Lliga dels Drets dels Pobles, Rialles Sabadell, Rialles Terrassa, Teatre del Sol, Teatre Sant Vicenç, Associació Fotogràfica de Catalunya, Grup Fotogràfic El Gra de Rubí i diverses xarxes socials.

Núria Ventura ha contribuït en la redacció dels textos d'aquesta exposició.

Descripció

A partir d'una beca d'estudis als Estats Units, Xesco Boix, els seu germà Joan i Eduard Estivill entren en contacte amb la música folk, l'antibel·licisme i el moviment hippy. A la tornada adapten les cançons nord-americanes al català i recuperen temes d'aquí. Formen part del grup Ara Va de Bo i del Grup de Folk.

També juntament amb altres animadors Xesco Boix crea els Cinc Dits d'Una Mà, que, com ells diuen, més que entretenir, busquen educar, trobar les arrels, canviar les coses...

Objectiu

L'objectiu d'aquest projecte és fer una exposició física (fotografies, retalls de diari, cartes, vídeos...) coincidint amb el 40è aniversari de la seva mort (any 2024) i centrant-se en les actuacions de l'animador.

Homenatge que es considera merescut i necessari pel caràcter reivindicatiu i pacífic de Xesco Boix i per la seva dedicació a cantar en escoles normalitzant i enriquint el model d'educació i popularitzant peces que han perdurat en el cançoner popular.

Es pretén que recordar la seva persona sigui un motiu per reivindicar un estil i manera de fer, de transmetre la música i d'educar, tan necessaris en l'actualitat.

Què pretenem amb l'exposició

- Commemorar i donar a conèixer la figura de Xesco Boix.
- Recuperar els valors i la música que l'autor promovia.
- Despertar la curiositat sobre l'autor en el públic jove.
- Reviure el moment de la seva popularitat entre el públic adult.
- Promoure la música folk i d'animació infantil.
- Recuperar valors que l'autor promovia.
- Descobrir i recordar les seves actuacions arreu del territori.
- Donar a conèixer altres animadors de l'època o actuals que han seguit el seu llegat.
- Donar a llum alguns materials desconeguts de l'autor (cartes).

"El llegat de l'enyorat Xesco Boix encara és un tresor per les escoles de Catalunya."

Algunes imatges de l'exposició de Sabadell

Relació de material per exposar

La Comissió Xesco Boix considera que les CAIXES 1 i 2 contenen el material bàsic per fer l'exposició. El material complementari pot ser prescindible, tot i que l'enriqueix i la fa molt més atractiva.

MATERIAL BÀSIC

CAIXA 1

Panells explicatius:

- 4 roll-up de 200 x 85 cm (un dels roll-ups no té funda).
- Auca - de 42 x 64 cm impresa en suport forex de 3mm.
- 10 panells de lona de 200 x 85 cm.

Cronologia:

- Tela de 45 x 70 cm.

Llàpis de memòria (dins una bossa blanca):

- Àudio MP3 amb trossos de cançons per reproduir en bucle 22 minuts.
- Vídeo MP4 de 18 minuts per reproduir en bucle.
- Arxiu PDF per imprimir vinil de tall adhesiu . (Vinil de tall_170x60cm.pdf).
- Arxiu PDF portades per imprimir i posar-les en fundes de cassets. (PORTADES CASSETS.pdf).
- Arxiu PDF de portades vinils per imprimir i exposar. (VINILS.pdf).

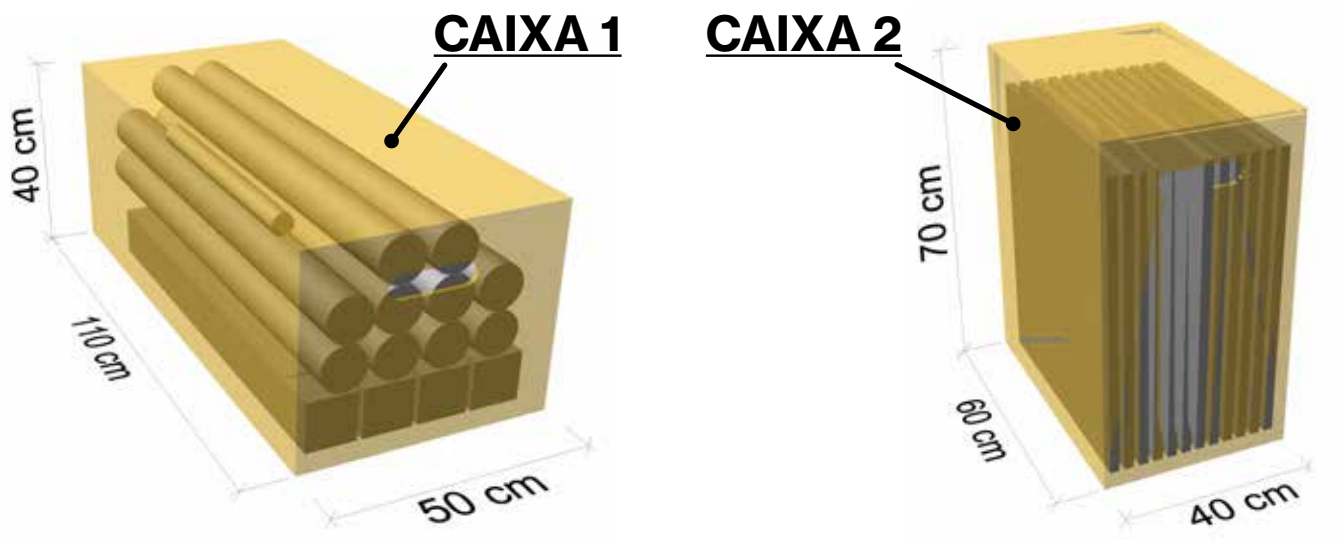
***Material necessari per la reproducció audiovisual i exposició (no inclòs):**

- equip reproductor de música per l'arxiu MP3.
- equip reproductor de vídeo per l'arxiu MP4.
- cadires en el cas que es munti una sala per la projecció del vídeo.
- cavallet gran per exposar l'Auca.
- vitrines o taules per exposar impressions portades PDF.

CAIXA 2

Material emmarcat:

- 8 cartells amb marc negre de 54 x 63 cm.
- 3 cartes d'Enllaç amb marc negre de 54 x 63 cm.
- 1 text manuscrit amb marc negre de 54 x 63 cm.

MATERIAL COMPLEMENTARI

CAIXA 3

Suros material del llegat:
- 1 suro de 40 x 60 cm.
- 1 suro de 60 x 90 cm.

Panells escola Petit Príncep i escola Misericòrdia (suport cartró).

7 dibuixos de 42 x 29,7 cm suport cartró.

Cartell gran foto Xesco Boix i gorra (cal demanar-ho al Dani Caracola).

2 Cartells (bicicleta i guitarra pala) (suport cartró).

El conte del gat (dibuix de Fèlix de Blas amb el titella del Xesco).

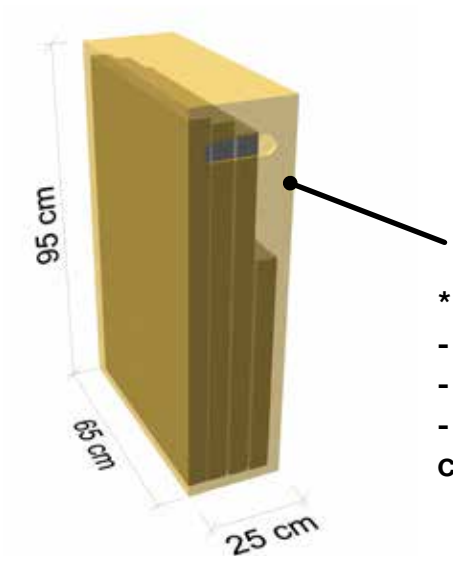
Sobre paper "Records" (escrits, retalls de diari, contes, revistes...).

*el cartell gran (de Dani Caracola) i el dibuix del gat (de Fèlix de Blas, s'entreguen a part embolicats amb plàstic de bombolles.

Bossa roba blanca:
- Casset fotocopiat: Bon vent se'n va
- Disc: Uni dori - Ara va de bo I
- Cavallet de cartró - Ara va de bo II
- El gripau blau - Ara va de bo IV
- 4 discos: Xesco Boix
- Cançoner d'homenatge
- Documents d'Enderrock (dues revistes i un DVD)

A part:
- Titella de Fèlix de Blas, el suport i una gorra de color negre.

Carpeta lila:
- Esquela fotocopiada
- Cartell Sant Vicenç de Sabadell
- Retalls Diari de Terrassa (Rialles)
- Cançoner Galing-galong
- Article Jaume Cela
- Dibuix del gat en un article
- Fotocòpies Cavall Fort
- Llista discografia completa
- Text-Currículum d'en Xesco (que és desaconsellable exposar)
- Quadern d'animació Arc de Sant Martí
- Fotocòpies de Cavall Fort i d'Enderrock

CAIXA 3

*Per exposar el material de la caixa 3 calen:
- 7 cavallets pels dibuixos.
- 4 cavallets grans pels cartells i el dibuix del conte del gat.
- 3 vitrines per exposar el material de la bossa blanca, la carpeta lila i el sobre de records.

Càrrega de les caixes

Altres materials:

Arbre:
Estructura de fusta de 200 x 160 cm, cartell, ocells, pomes. És desmuntable i s'ha de decorar.

Àlbum de fotos:
Enquadernació japonesa de material gràfic de municipis del Vallès Occidental.
S'exposa sobre una taula per fullejar.

Bicicleta:
Exposició d'una bicicleta antiga, cada entitat l'haurà de buscar.

Titella:
El titella s'entrega dins una caixa de cartró protegit amb plàstic de bombolles i s'ha de retornar en les mateixes condicions.

Revistes:
La Comissió Xesco Boix disposa de revistes de Cavall Fort per regalar i algunes plastificacions de publicacions sobre Xesco Boix per consultar.

També es diposa de 2 revistes d'Enderrock i un DVD per consultar, però per exposar-les caldrà demanar permís a Enderrock.
Contacte: Jordi Novell - *jnovell@enderrock.cat*

Observacions

Important:
En la recepció cal verificar el contingut de tot el material mirant el llistat de la memòria i avisar de qualsevol incidència a.... (decidir a qui)

En el moment de fer el retorn cal tornar a revisar la memòria del contingut.

Deteriorament de material:
En el cas que es malmeti material cedit, la Comissió Xesco Boix facilitarà tota la informació necessària per a la reposició. El cost anirà a càrrec de l'entitat de destí.

Transport:
El material s'emmagatzema al local d'Òmnium de Sabadell, carrer Sant Joan, 20.

El cost del transport sempre anirà a càrrec de l'entitat de destí.

S'intentarà coordinar els llocs de l'exposició per tal d'optimitzar viatges i estalviar recorreguts innecessàris.

Espai necessari i condicions del local

Es recomana disposar d'un local mínim d'uns 30m².

Per distribuir tots els panells calen uns 20 ml de paret, amb estructures que permetin penjar els panells a la paret.

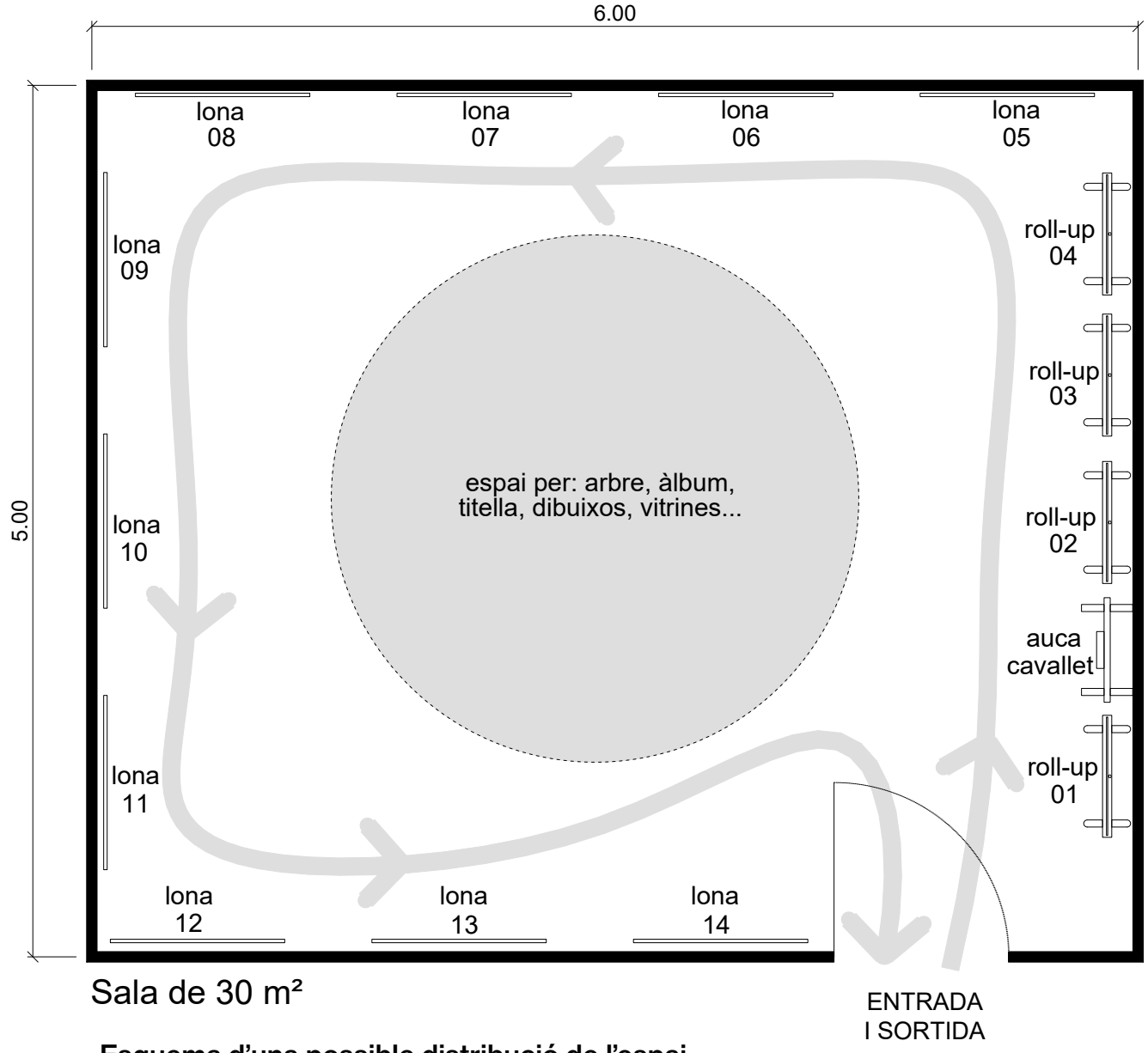
L'exposició està pensada per fer-la en un espai interior tancat i amb bona il·luminació.

Durant el temps d'exposició, s'aconsella fer torns de vigilància.

Els panells de lona es poden penjar a uns 45 cm del terra i els quadres a uns 120 cm des de la part inferior.

Si la sala disposa d'un vidre al carrer es pot plantejar la possibilitat d'enganxar-hi el vinil adhesiu dissenyat per la Comissió Xesco Boix. Es facilitaria l'arxiu en format PDF (170 x 70 cm) per dur-lo a impremta. El cost de l'adhesiu anirà a càrrec de l'entitat de destí.

Per fer passis del vídeo és recomanable disposar d'una sala a part, apta per la projecció.

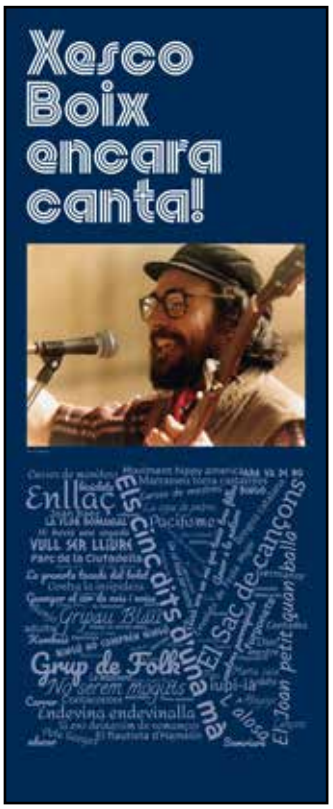

Esquema d'una possible distribució de l'espai

Ordre panells explicatius

Roll-up i auca (caixa 1)

Els primers panells de l'exposició són els 4 rolls-up de 200 x 85 cm, estan dins les seves fundes de color negre i aquest és l'ordre:

Roll-up 01

Entre el roll-up 01 i el 02 s'intercala l'Auca dalt un cavallet. L'Auca embolicada amb plàstic de bombolles. S'ha de retornar amb les mateixes condicions.

Roll-up 02

Roll-up 03

Roll-up 04

Lones (caixa 1)

Cada una de les 10 lones de 200 x 85 cm, està enrotllada en el seu tub de cartró i protegida amb plàstic de bombolles.

Un cop retirat el plàstic, es desenrotlla i amb cura es treu de dins el tall del tub.

Les lones tenen dues bagues a dalt per penjar-les amb fil de niló a la paret.

Ordre de les lones:

Lona 05

Lona 06

Lona 07

Lona 08

Lona 09

Lona 10

Lona 11

Lona 12

Lona 13

Lona 14

Al desmuntar cal guardar cada lona al seu tub entrant el llistó que conté les bagues pel tall que té el tub cartró, per evitar que els ganxos deixin marques a la lona. Un cop enrotllades procurant que no hi quedin arrugues i que la impressió quedi per la cara de dins, les tornarem a protegir amb plàstic de bombolles. Millor fer-ho amb l'ajut d'una altre persona procurant no malmetre les lones.

Multimèdia

Vídeo (caixa 1):

Possibilitat de projectar el vídeo en “bucle” que s’ha produït per aquesta exposició. És un recull de diversos vídeos existents i alguns d’inèdits recuperats durant la recerca que s’ha fet per dur a terme aquesta exposició. El vídeo té format MP4 i dura uns 18 minuts, es pot reproduir amb projector, tv, ordinador, tablet...

A l’exposició de Sabadell, es va habilitar una sala fosca amb algunes cadires i un aparell de TV

Àudio (caixa 1):

Per ambientar l’espai, es facilita un llapis de memòria amb un arxiu d’audio (MP3), cada bucle dura uns 22 minuts. Es pot reproduir en “bucle” amb un equip de música (tipus combo) o qualsevol equip que admeti llapis de memòria.

A l’exposició de Sabadell, vam posar un equip que sonava contínuament.

Cronologia (caixa 1)

Lona de 45 x 70 cm que es pot exposar a prop dels suros del llegat.

Vinil adhesiu (caixa 1):

La Comissió Xesco Boix pot facilita un arxiu digital (PDF) per dur-lo a imprimir. A Sabadell el vam enganxar en un vidre que donava al carrer per fer més visible l'exposició i l'adhesiu media 170 x 70 cm.

Cartells emmarcats (caixa 2)

Hi ha 1 cartell emmarcat del que caldrà demanar permís 2 cartells amb paper que tenen un suport de cartró i 6 pinces que els subjecten i 7 amb marc negre, preparats per penjar amb fil de niló a uns 120 cm del terra.

Cartell 01

Cartell 04

Cartell 05

Cartell 06

Cartell 07

Cartell 08

Cartell 09

Cartell 10

Sala amb els cartells exposats a l'exposició de Sabadell

Cartes d'Enllaç (caixa 2)

Hi ha 3 quadres amb cartes d'Enllaç de municipis del Vallès Occidental emmarcades i unes notes manuscrites de l'última gravació La Bicicleta - 1983.

***La Comissió facilitarà el telèfon de l'Eulàlia Castanys que és la propietària de les cartes, en cas que se'n vulguin exposar de fora de la comarca.**

Cartes d'Enllaç emmarcades

Notes manuscrites emmarcades (caixa 2)

***Tots els marcs s'entreguen embolicats i precintats individualment amb plàstic de bombolles, cal retornar-los amb les mateixes condicions.**

Suros del llegat (caixa 3)

Suros en els quals s'hi exposa escrits dels companys dels Cinc dits d'una Mà: Àngel Daban, Noè Rivas, Lluís Maria Panyella i Toni Giménez parlen del record que tenen d'en Xesco.

Es proporcionen dos suros, de 40x60 i 60x90cm.

Vitrina records

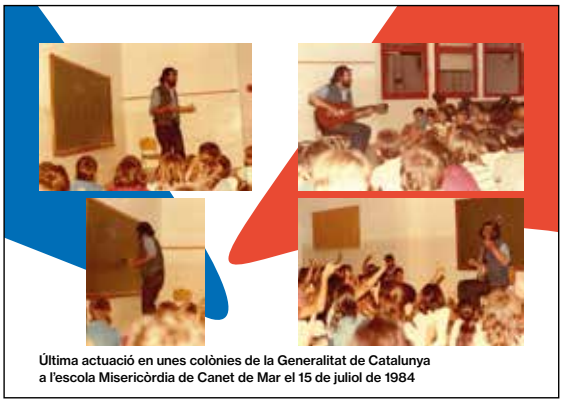
Escola El Petit Príncep: (caixa 3)

Imprès amb paper i enganxat amb suport de cartró

Escola Misericòrdia de Canet de Mar: (caixa 3)

Imprès amb paper i enganxat amb suport de cartró

Cartells: (caixa 3)

Cartell 02 **Cartell 03**
(amb suport cartró i subjectats amb pinces)

Records: (caixa 3)

Material de particulars cedit, que cada entitat organitzadora haurà de buscar i gestionar. La comissió Xesco Boix deixa alguns discos... Aquest material s'hauria d'exposar amb vitrines.

Dibuixos d'artistes a Xesco Boix (caixa 3)

Set dibuixos impresos a tamany A3 amb suport cartró, de diversos artistes.

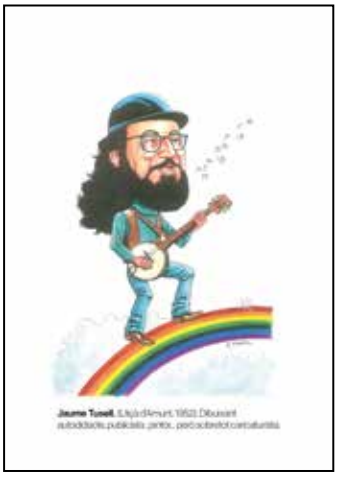

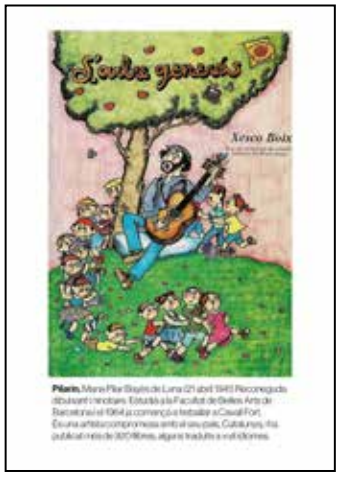

Dibuixos amb els cavallets de suport

L’ Arbre

En representació del conte de l’*Arbre Generós* que explicava en Xesco i que va publicar en un recull de contes amb aquest mateix nom.

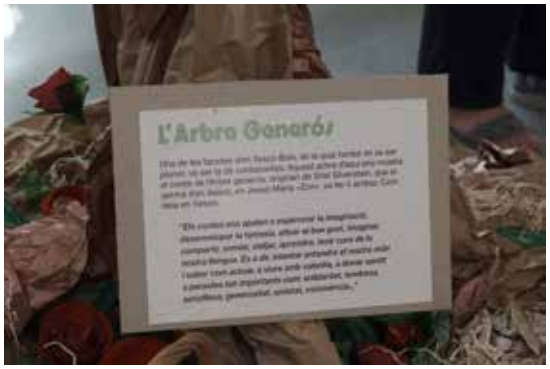
Aquest té una estructura de fusta desmuntable que es pot decorar amb paper. En acabar l’exposició cal deixar l’estructura neta i desmuntada tal com es va entregar.

Àlbum fotografies:

Àlbum fotogràfic mida A2 relligat amb fotografies i documents del Vallès Occidental. S'exposa sobre una taula perquè es pugui fullejar.

Bicicleta:

Vam buscar una bicicleta antiga, hi vam afegir unes alforges amb flors i també un adhesiu de nuclear no gràcies. La bicicleta i l'adhesiu són elements molt representatius de Xesco Boix i aquella època. Estava exposada de cara al carrer.

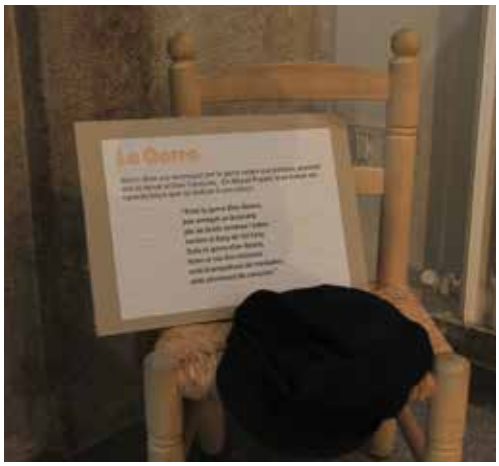

La bicicleta era el mitjà de circulació favorit d'en Xesco perquè no contamina i ajuda a fer salut.

Cartell gran i gorra: (caixa 3)

Dani Caracola va deixar una gorra (es va exposar damunt d'una cadira de boga petita) i un cartell gran amb una foto de Xesco Boix. La comissió pot facilitar el rètol explicatiu i el cartell i la gorra s'han de demanar al Dani Caracola.

Conte del Gat:

Un dels contes que explicava en Xesco mentre dibuixava en un suport.

Racó on es pot exposar un titella que representa en Xesco Boix, junt amb el dibuix del conte del gat. També hi ha un rètol explicatiu i un suport per al titella. El titella s'entrega protegit amb plàstic de bombolles i s'ha de retornar en les mateixes condicions. Aquest material és del Fèlix de Blas.

Propostes per dinamitzar l'exposició:

Inauguració:

Pel dia de la inauguració es va convidar a totes les persones que havien aportat material, col·laborat en la redacció dels textos dels panells i altres properes a Xesco Boix com ara: Núria Ventura, Jaume Arnella, Pilarin Bayés, Jep Valls, els Cinc dits d'una mà, Rah-mon Roma, Jordi Pujol, Eulàlia Castanys, Cesc Serrat, familiars de Xesco Boix...

En els parlaments, entre d'altres, va participar el president i expresident d'Òmnium de Sabadell (Xavier Guerrero i Josep Boltaina) el regidor de cultura de l'Ajuntament de Sabadell (Carles de la Rosa), les iniciadores de l'exposició (Olga Trilla i Gemma Segura) i persones properes al Xesco que van parlar sobre ell i el vincle que hi tenien com ara Jep Valls, Jaume Arnella, Núria Ventura...

La Pilarin Bayés va fer uns dibuixos que després es van sortejar entre les moltes persones que hi van assistir i Jaume Arnella, Rah-mon Roma i Jordi Pujol van animar a tothom a cantar cançons en record al Xesco.

Al final es va oferir un refrigeri amb coca i cava.

Explicar contes:

A l'exposició de Sabadell es van organitzar dues jornades amb rondallaires.
Fèlix de Blas va explicar, entre d'altres, el Conte del Gat amb la veu original de Xesco Boix.
Cesc Serrat també va explicar diversos contes. Aquestes actuacions es van fer a la mateixa exposició.

Felix de Blas, representant el conte del gat

Cesc Serrat, explicant contes

Concert / actuació animadors:

A Sabadell es va ornganitzar un concert a l'exterior amb els membres que hi ha actius dels Cinc dits d'una mà. Com que eren vacances escolars la Comissió Xesco Boix va contactar amb tots els casals d'estius i escoles per donar a conèixer l'acte i convidar-los al concert i a l'exposició. Tot i que va fer molta calor el concert va ser un èxit.

Diverses imatges de l'actuació a Sabadell

Altres:

Llibreta de records:

A la sortida de l'exposició vam posar una taula amb una llibreta i un bolígraf on els visitants escrivien suggeriments, opinions, pensaments...

Si és desitja es pot fer servir i anar ampliant la mateixa que de l'exposició de Sabadell.

Recompte de visites:

Les persones voluntàries que fan els torns de vigilància poden anotar el nombre de visitants.

Tríptics i cartells:

Dissenyar cartells per difondre l'exposició i tríptics que els visitants puguin agafar després de visitar l'exposició. La Comissió Xesco Boix en pot facilitar un arxiu d'exemple.

Difusió:

Es van enviar notes a tots els mitjans de comunicació propers i es va anar presencialment a escoles a informar, penjar i donar cartells.

Cartes d'agraïment:

La comissió Xesco Boix, també pot facilitar cartes d'agraïment per enviar a persones, entitats o grups que han col·laborat, assistit a la inauguració i als actes organitzats vinculats a l'exposició.

Dissenys:

La Comissió Xesco Boix també donarà suport amb el disseny d'algun material que es necessiti per dur a terme l'exposició.

Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya:

El Departament de Cultura també te fons documentals relacionades amb quatre figures destacades del segle XX. Entre d'altres, n'hi ha del pedagog i cantant Xesco. Els materials procedeixen de cessions i adquisicions i hi figuren des de notes personals, documentació, fotografies així com objectes.
https://arxiusenlinia.cultura.gencat.cat/#/cercabasica/cerca

Catàleg ajuntament de Barcelona

També hi ha material a l'enllaç de l'Arxiu Municipal de Barcelona:
https://catalegarxiumunicipal.bcn.cat/ms-opac/search?fq=norm&fv=*&q=Homenatge+Xesco+Boix&fq=media&fv=

Biblioteca de Catalunya

Aquí també es pot trobar material de Xesco Boix: https://www.bnc.cat/

Contacte Comissió Xesco Boix:

Gemma Segura: 667 63 94 72

Olga Trilla: 699 48 20 66

correu-e: exposicioxescoboix@gmail.com

Roll-ups

Xesco Boix encara canta!

Foto: Company

Referent del folk i la cançó infantil

Escola del Mar de Barcelona, 1983 / Foto: Josep Mercadé

Qui no ha sentit o cantat «El Gripau Blau», «En Joan Petit com balla» o «La masovera»?

En Xesco Boix va ser qui va recuperar o adaptar al català una bona quantitat de cançons del repertori de cançó popular i d'animació.

En una època en què el català havia estat prohibit en tot l'espai públic fins feia molt poc i es parlava quasi únicament en família, ell canta en català –com els membres del Grup de Folk o de la Nova Cançó– per recuperar les cançons dels seus pares o avis, però també per donar a conèixer cançons d'arreu, del que s'anomena «cançó folk». I especialment per recuperar la llengua catalana, tants anys silenciada i prohibida.

En Xesco era un comunicador entusiasta, que contagiava les ganes de cantar a tots els qui el sentien –petits i grans– que anava a tot arreu per oferir les seves cançons, rondalles, endevinalles...

Com definiria el seu germà Josep Maria: «recercador de la veritat, de la germanor, de la bellesa, de la justícia...»

Va ser un dels pioners de l'animació i la cançó folk. La seva feina continua vigent i és encara eina de treball per a mestres i educadors. Va gravar trenta-cinc discos i cassets i va publicar deu llibres. Va fer més de sis mil actuacions en directe, majoritàriament per a la mainada.

La seva feina va ser una lluita pacífica, però lluita. L'arma va ser una guitarra; l'eina, les cançons i la voluntat de canviar tantes coses.

«Les cançons ens han d'ajudar a unir coses ben desaparellades: les classes socials, les diferents cultures i races, els diferents pobles»

Parvulari: Pam i pipa de Barcelona, 1978

Infància i formació

La família: Francesc, Joan, Josep M. , la mare, el pare, Elisenda i M. del Tura. , 1953

Francesc (Xesco) Boix i Masramon, neix a Barcelona el 3 de febrer de 1946, de família benestant, culta i catòlica. Té quatre germans, un dels quals, Joan, també cantarà com ell (amb el grup Falsterbo).

Del pare, el poeta Josep M. Boix i Selva, n'hereta la passió per les lletres. I de la mare, Concepció Masramon de Ventós, la sensibilitat artística.

Estudia al Col·legi dels Jesuïtes i forma part del grup escolta de mossèn Batlle, de qui aprèn moltes cançons en català.

«Recordo molt de grat, com potser molts de vosaltres, aquelles cançons que vaig aprendre, des de ben petit, de llavis de la mare: melodies simples, dites amb afecte»

En Francesc, 1946

Excursió d'adolescent a Montserrat, en Francesc a la dreta

En Francesc

Patrulla Lluire Falcons a Bellaterra, 1958. En Francesc a la dreta.

Molins de Rei, 1962

Pete Seeger, un referent a seguir

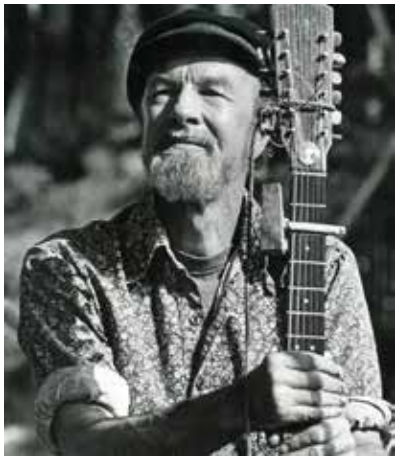
Xesco Boix durant la seva estada a Estats Units

Als disset anys va a estudiar als Estats Units, a Los Angeles (Califòrnia), on té l'ocasió d'escoltar Bob Dylan, Joan Baez, Peter, Paul and Mary... Coneix personalment Pete Seeger –pare del folk modern– a qui veu com a un model del què li agradaria fer i comença a interessar-se per tocar el banjo.

Comparteix experiències amb altres estudiants d'arreu del món i coneix de prop l'explosió del moviment hippy americà.

Quan torna, estudia Pedagogia a la Universitat de Barcelona, en uns anys en què comencen les manifestacions dels estudiants contra la situació política i la manca de llibertats (anys 60).

«Jo vaig entrar, enlluernat, dins el món de l'animació, a través d'uns discos i de les actituds d'un home carismàtic: Pete Seeger»

Pete Seeger, 1979

En Xesco (a primera fila amb ulleres) amb els companys de curs Preuniversitari a Los Angeles (EUA 1964).

Lones

Tornem a cantar en català

«Els Setze Jutges» , alguns membres. Francesc Pi de la Serra , Miquel Porter, Maria del Carme Girau, Guillermina Motta, Remei Margarit, Xavier Elies, Josep Maria Espinàs, Delfí Abella i Enric Barbat / Foto: Oriol Maspons. 1964

Gràcies a la ràdio i com que molts joves adquireixen tocadiscs, les cançons es difonen ràpidament. Músics com Elvis Presley o els Beatles obtenen ràpidament fama mundial. La joventut ja té els seus propis ídols musicals que segueixen amb la publicació de discos i a l'avanç de la TV.

A casa nostra, després d'anys de prohibició, les cançons ja es poden cantar en català. El moviment conegut com la Nova Cançó, creada el 1961, impulsa la música lleugera en català, amb una clara influència de la cançó francesa.

La nostra llengua es pot utilitzar per a cantar en públic, no sols cançó popular o cant coral, sinó també cançó d'autor i música moderna, si bé amb un estricte control per part de la censura, que el govern exerceix sobre les lletres de les cançons i el que es deia als concerts.

La creació del grup «Els Setze Jutges» amb Josep M. Espinàs, Remei Margarit, Guillermina Motta, Enric Barbat, Francesc Pi de la Serra... obre un nou camí a la música catalana, a la cançó d'autor.

«Cantar agermana molt, és un llenguatge universal»

Creació del Grup de Folk

Parc de la Ciutadella, 1968

El 1967 diversos músics i cantants, influïts pel moviment de música folk nord-americana, s'uneixen per cantar. D'aquí neix el «Grup de Folk» on participa activament en Xesco Boix i el seu germà Joan.

El maig de 1967, enregistren el disc titulat «Festival Folk». Aquest serà l'inici d'un moviment jove que donarà un gran impuls a la música catalana.

Al disc en Xesco interpreta set cançons, entre les quals «Kumbaià» i «No serem moguts», adaptades i traduïdes per ell, que es donen a conèixer molt ràpidament entre els joves, especialment entre els estudiants que les canten a les manifestacions.

Un any més tard es publica «Festival de Folk 2», també editat per «Els Quatre Vents». Aquesta música arriba als joves i als infants, oferint unes noves propostes de cançó participativa (tothom canta algunes estrofes, es pica de mans...) en un ambient festiu.

Com explica en Xesco: «*El Grup de Folk voliem retornar a la cançó popular i fer participar activament l'auditori... Érem més joves que els de la Nova Cançó i plantejàvem la nostra tasca com una alternativa.*

Ells havien mamat de cantants francesos com Brassens i nosaltres ens fixàvem més en el folk americà».

Parc de la Ciutadella, 1968

«Cantar esponja el cor i ajuda a estimar»

El 23 de maig de 1968 se celebra el Festival de Folk del parc de la Ciutadella que aplega uns 7.000 assistents, un dels més massius de l'època. Es canten «No serem moguts», «Tots junts vencerem» i «Vull ser lliure», entre d'altres.

En Xesco recorda aquell dia: «*Tots els qui vàrem participar teníem el convenciment que amb la nostra tasca podíem canviar les coses, tots nosaltres érem plens de sentiments revolucionaris, d'ànsies de llibertat, i aquell dia així ho manifestàrem tot cantant al Parc, entre el mamut i la cascada, sota la mirada dels grisos (policia) de sempre, que ho veien i no s'ho acabaven de creure.*»

Ara va de Bo, cançó i animació infantil

Sant Boi del Llobregat, 1973 / Foto: Marc Rius Reverter

Menorca, 1973 a l'Esplanada de Maó / Foto: R. Valverde

Ara va de bo, 1971 - Josep M. Pujol al violí, Xesco Boix, Jordi Roura, Núria Ventura i Laura Pérez

L'any 1971, Xesco Boix acaba de gravar en solitari un disc dedicat als infants «Uni dori». A l'Escola d'Estiu de mestres coincideix amb Jordi Roura i Josep M. Pujol, també del Grup de Folk i amb Laura Pérez i Núria Ventura del camp de l'educació i les biblioteques infantils.

Decideixen formar un grup de cançons i animació infantil en català i li posen per nom «Ara Va de Bo» que era el títol d'una cançó menorquina.

«Penseu que les coses es poden arreglar començant per la base, és a dir, la mainada»

El grup fa una recerca en el folklore popular infantil i també en la cançó folk nord-americana (Pete Seeger, Peter, Paul and Mary...) i en la cançó moderna (Beatles...) adaptant les cançons al català. També s'incorporen dites populars, contes, jocs i danses en les seves actuacions.

Actuen en escoles, esplais, carrers i places d'arreu de Catalunya i les Illes i graven tres discos acompanyats de diferents músics: «Cavallet de Cartró» (1972), «Pere Poma» (1973) i «El Gripau Blau» (1974). També editen dos cançoners.

Després del darrer disc, Xesco decideix actuar en solitari i el grup continua, incorporant nous membres.

Enregistrant el disc Pere Poma, 1973 / Foto: Pilar Enrich

Altres col·laboracions

Sac de Cançons al Carlejol

El Sac de Cançons

L'any 1973 en Xesco col·labora amb el grup «Sac de Cançons» que treballa com un taller d'expressió oral, musical, plàstica i corporal.

L'equip està format per tretze persones, a més d'en Xesco, hi ha Jaume Arnella, Joan Serra, Jordi Pujol, Núria Quadrada... Publiquen diversos discos: «Sac de Cançons» 1, 2, 3 (1976, 1977...).

Portada del cançoner

Amb Jep Valls i Antoni Simon a la Plaça del Pi

«M'agrada que l'art arribi a tots els llocs i que no quedi com una relíquia d'escenari o de museu»

Cantades a la Plaça del Pi a Barcelona

Molts matins de diumenge es reuneix amb Jep Valls a la plaça del Pi per cantar davant de la gent que passeja i creen un públic fidel que va allà a cantar amb ells.

Jep Valls i Xesco Boix a la Plaça del Pi

Un altre projecte: «Cinc dits d'una Mà»

Plaça del Pi, 1981

A finals dels anys 70 en Xesco estableix contactes amb altres animadors per a la mainada que tenen projectes semblants al seu.

Les Escoles d'estiu de formació dels mestres, que es fan arreu del país, propicien la col·laboració i la presentació de nous treballs i els porten a compartir noves experiències.

El 1980 es constitueixen com a grup d'estudi i aprofundiment en l'àmbit de l'animació, l'educació i l'esplai. Neix «Cinc dits d'una Mà» format per Xesco Boix, Àngel Daban, Lluís M. Panyella, Noè Rivas i Toni Giménez. Cadascú té el seu repertori i la seva forma de fer i de treballar. Però tots cinc amb unes idees en comú.

D'aquí la publicació del llibre «Cinc dits d'una Mà», on cadascú presenta el seu repertori i dona suport instrumental i de veus a la resta. Es constitueixen com un grup d'animació que fa actuacions de manera puntual.

Així queda reflectit a l'enregistrament «Som de pas».

Com diu en Xesco: «*No érem un grup estable d'animació, érem cinc animadors que fèiem la mateixa feina i que teníem molt en comú i que voliem compartir les nostres experiències, les nostres energies, la nostra amistat, els nostres coneixements i tècniques... i la nostra música, per fer de la feina de cantar per a la mainada una feina professional i digna. Aquests eren els nostres principis.*»

«Darrere el simple entreteniment, amaguem unes ganes profundes d'educar, de trobar les nostres arrels, de canviar un xic les coses, de fomentar el bon gust...»

Assaig a casa d'en Toni Giménez, 1981

Festes de la Mercè de Barcelona, 1982

Actuacions arreu de Catalunya

Escola El Canal, Castellar del Vallès / Foto: Josep Maria Torrents

Masies de Roda, 1972

Treball amb «ENLLAÇ», promotora de cultura popular

Del 1976 al 1981 en Xesco treballa amb la promotora catalana de cultura popular «Enllaç» per difondre millor la seva feina arreu dels Països Catalans.

Durant aquests anys en Xesco actua en escoles, esplais, festes majors, etc. En Xesco treballa moltíssim! Actua especialment al Principat, al País Valencià, a les Illes i a altres indrets de la Península.

Li agrada poder arribar a tot arreu i fa el possible per adaptar la seva actuació al tipus d'acte i de públic, cosa que no sempre és fàcil, perquè tota la seva escenografia és ell, la guitarra i un parell de micròfons. Però sempre és capaç de crear un ambient màgic i captar l'atenció de tot el públic.

En acabar cada actuació escriu una carta a «Enllaç», explicant com ha anat l'actuació i que serveix per anar dibuixant millor la realitat cultural del país. (L'arxiu d'Enllaç es troba a l'Arxiu Nacional de Catalunya).

Com diuen des d'Enllaç:

«Compartiem amb en Xesco i amb altres persones i col·lectius, inquietuds culturals. Es va fer una xarxa d'artistes i persones actives culturalment. Una feina dura i il·lusionant... (L'any 1973 el Ministerio de Cultura continuava censurant les lletres dels espectacles).

Sovint acceptava actuacions cobrant un llibre o la benzina, si veia que no hi havia diners, però s'enfadava si després veia en el mateix acte actuacions amb «catxets» alts.

En Xesco era una persona íntegra, generosa i exigent amb altres i amb ell mateix, que creia en l'educació i era generós sobretot amb els seus companys... Estimava tant que el seu record queda sempre dins.»

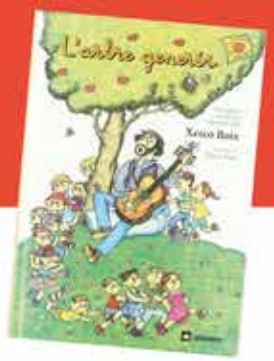

«L'animador ha de ser un expert... Ha de saber engrescar, entusiasmar, embadalir i fins i tot encaterinar al seu auditori, sense perdre mai el control de la situació...»

Recerca del folklore català i d'arreu

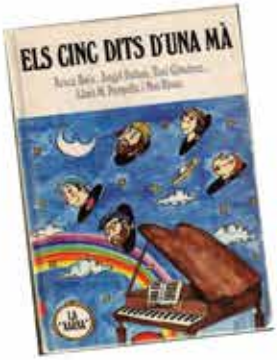

Durant els anys 50 i 60 moltes cançons del folklore català s'havien reduït a la memòria oral de les persones més grans i corrien el risc de perdre's. Xesco Boix, de la mateixa manera que van fer l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya abans de la Guerra Civil, fa un treball de recopilació de les velles cançons, contes i dites populars que encara recorden els més grans dels pobles.

A tot arreu on va aprèn músiques, cançons, contes, rondalles i expressions populars, que anota amb tot detall en les seves llibretes i grava en cassets, per cantar-les o publicar-les després en cançoners. També grava i publica cançons de protesta o cants espirituals que havia adaptat i traduït d'autors americans.

«Quina arma més escruixidora, la televisió. És, certament, una eina de dos talls. Perquè, ben mirat, podria ser revolucionària...»

Els infants, un motor per a en Xesco

Amb Dani Gassiot, 1975. / Foto: Xavier Gassiot

«És molt important que els infants cantin, i que comencin a cantar des de ben petits»

Canta als llocs més diversos, teatres i sales més o menys en condicions i també a envelats de festa major, centres parroquials, centres d'esplai, etc. així com a places, carrers, al metro... (els primers anys hi havia una gran mancança de locals públics per a fer-hi actuacions).

Però el lloc on es troba millor és a les escoles. Acompanyat del seu banjo o la seva guitarra, es desplaça en bicicleta per cantar, animar o explicar contes, que fan les delícies de tots, petits i grans.

Té la convicció que els infants no són únicament ciutadans del futur, sinó que ja ho són del present i mereixen un tracte igualitari. Que cal explicar els valors de la naturalesa, la protecció del medi ambient, el pacifisme.

Les cançons i els contes li serveixen per transmetre aquests valors als infants i als grans i així lluitar per la pau i els canvis del món. Tots aquests interessos queden reflectits en la seva obra discogràfica i en els cançoners.

Amb Rosa Sensat

Dibuix de Pilarín Bayés

El seu llegat

Escola del Mar de Barcelona, 1983 / Foto: Josep Mercadé

Xesco Boix mor l'estiu de 1984, quan encara li queden moltes cançons per cantar.
La malaltia mental que pateix des de molt jove pot més que ell, malgrat lluitar-hi activament durant molts anys.

Els seus amics, família, companys de cantades, alumnes, animadors, pedagogs... el continuen enyorant i tenint-lo com a referent.

Deixa un llegat molt important, de tota la feina feta en aquests anys, que es resumeix en:

«Les cançons poden ser coses vives que produeixen sentiments de joia, de ràbia, d'esperança, d'unió, de calma, de tendresa. Sort en tenim de les cançons! No heu cantat mai després d'haver plorat? Quan heu sentit aquella sensació que fa brillar els ulls de nou, quan se'n va una cabòria i dius: No, no està tot perdut»

Recuperació de la cultura popular i del mateix folklore. Fa un treball de cerca i difusió de les cançons populars, les dites, dels contes populars i tots aquells elements que s'han tramès de pares a fills durant molts anys.

Incorporació de cançons d'arreu. Amb una visió àmplia de la cultura, tria i adapta tot allò que li sembla adient provinent de qualsevol país. Tradueix i ho presenta a tota mena de públic.

La narració oral. No es limita a cantar, sinó que també narra contes i rondalles, amb el mateix art i entusiasme.

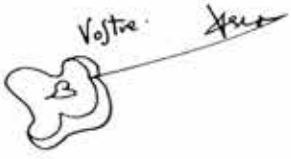
La participació. El públic es converteix en protagonista. Ofereix el seu bagatge perquè tothom el faci seu. El públic canta, pica de mans, contesta... Tothom marxa a casa amb una melodia, una dita, el record d'una història...

I com a missatges de fons:

Ecologisme. Estima la natura i vol que es preservi el medi ambient, en una època en què no hi ha tanta consciència del seu valor. La natura és el tema de cançons i contes, i també és una forma de vida (va amb bicicleta arreu). També la lluita contra les nuclears i la contaminació.

Pacifisme. Anar contra les guerres, aconseguir la pau, és un tema recurrent en contes i cançons.

Llengua. El seu amor per Catalunya el porta a tenir molta cura de tot el que escriu o diu. Quan coneix una paraula nova, mira d'incorporar-la en algun conte o cançó, per enriquir el llenguatge.

«Si tens somnis, cuita a realitzar-los»

Idea inicial:
Olga Trilla i Gemma Segura

Organització:
Jaume Barberà, Josep Boltaina, Isabel Dulcet, M. Dolors Girbau, Maricó Llongueras, Jaume Monmany, Núria Ventura, Òscar Vila, Fèlix de Blas, Joan Oller

Textos:
Toni Albadalejo, Jaume Arnella, Jaume Barberà, Eulàlia Castanys, Àngel Daban, Toni Giménez, Ll. Maria Panyella, Noè Rivas i Núria Ventura

Disseny gràfic:
Xavi Arderius, Gerard Arderius i Guillem Arderius

Agraïments:
Família Boix i família Pi

Recerca i préstec de materials:
Anna M. Aguiló, Alfons Alcaràs, Joan Alcaràs, Joan Àlvarez, Roser Antúnez, Laia Argemí, Eulàlia Arís, Carme Arís, Artur Armengol, Maria Arpí, Montserrat Badal, Montserrat Ballester, Jordi Balmes, Magí Barneda, Xavier Bartolín, Jordi Batiste, Xavier Batllés, Pilarín Bayés, M. Rosa Blázquez, Miquel Benet, Josep Bogunyà, Lluís Bogunyà, Oriol Bono, Pep Bou, Joan Brunet, Jaume Calls, Lluís Campmajor, Ricard Camprodon, Enric Canadés, Jordi Canas, Claudi Capdevila, Dani Caracola, Antoni Carbonell, Jaume Carbonell, M. Antònia Cardona, Mercè Casadellà, Carles Casademont, M. Teresa Casanovas, Eulàlia Castanys, Conxita Cid, Pilar Clerch, Joana Clusadellas, Rafel Comas, Montse Coca, Paquita Company, Montserrat Corominas, Montserrat Cortada, Joan Cots, Fèlix De Blas, Pep Domènech, Toni Donada, Ramon Escapa, Carme Escriche, Cinto Espejo, Imma Esteve, Eduard Estivill, Pau Farell, Anna Fité, Rosa Fité, Josep Maria Font, Joaquim Formentí, Enric Frigola, Xavier Gassiot, Marcel Genestar, Enric Gili, Joan Giménez, Miqui Giménez, Toni Giménez, Joan Giralt, Àlex Gómez-Font, Conxita González, Joan Grané, Jan Grau, Fina Gual, Llorenç Guasch, M. Josep Hernández, M. Àngels Hospital, Anna Maria José, Jordi Junyent, Xavi López, Tere Llamas, Ton Lleonart, Montse Llonch, Pepi Llonch, Carles Llongueras, Rosa M. Llop, Bernat Manzano, Airy Maragall, Lluís Marcet, Antoni Marín, Gener Martí, Luisa Martín, Gregori Martínez, Carles Masjuan, Ramon Massip, Xavier Mayans, Neus Miró, Anna Miralles, Josefina Miret, Montse Mitjans, Jaume Monmany, Francesc Monràs, Joan Morros, Pilar Moya, Jaume Muns, Ramon Nadal, Joan Nicolau, Josep M. Oliva, Àngels Olivella, Climent Oller, Joan Oller, Toni Oller, Antoni Orihuela, Josep Parra, Pep Padrós, Maria Eulàlia Palau, Xavi Peca, Encarnació Pecarul, Dolors Perich, Montserrat Pi, Jesús Pié, Laurà Pinyol, Núria Pladevall, Anna Planes, Adela Poch, Antoni Poch, Rosa Pocurull, Jaume Pont, Ramona Prexens, Fermí Puig, M. Àngels Puig, Miquel Pujadó, Jordi Pujol, Martí Pujol, M. Carme Prunés, Núria Quadrada, Ramon Quer, Montserrat Raich, Robert Ramos, Carolina Rimblas, Carme Renom, Eulàlia Ribera, M. Antònia Riera, Marc Rius, Rah-mon Roma, Martí Romero, Cèlia Ros, Josep Ros, Amadeu Rossell, Martí Romero, Jordi Roura, Jordi Rovira, Isidre Rubio, Miquel Ruiz, Montse Sala, Carme Salvans, Jordi Segalés, Cesc Serrat, Antenor Simon, Lluís Solà, Roser Tarruell, Martí Teixidó, Montse Tobella, Vicens Tomàs, Montserrat Tobella, Lluis Torras, Ricard Torrents, Montserrat Torruella, Joan Torruella, Fermí Vallbé, Josep M. Valldeperes, Mingo Vallès, M. Carme Valls, Jep Valls, Jaume Valls, Núria Ventura, Jaume Ventura, Carme Viera, Mariona Vigués, Òscar Vila, Salut Vila, Carme Vilà, Mercè Vilà, Núria Vilà, Joan Vilamala, Francesca Vinyoles, Jordi Vives.

Webgrafia - vídeos

Recordatori a Xesco Boix

Homenatge al Parc de la Ciutadella

Cantant rodejat de nens

Festes Barri Concòrdia Sabadell

Cantant amb els nens i nenes

Cançons infantils TV3 - Divendres

Frases de Xesco Boix

Entrevista a Radio Tordera

Ningú no compren ningú. TV3

Amic Xesco Toni Giménez

El Cavall Bernat de Montserrat

Homenatge Cinc dits d'una mà

Figueres - Els cinc dits d'una mà

Carta oberta de Ma. Antònia Cardona

Vatge amb Cançons

Bibliografia

Panyella, Lluis M. ; M. Josep Hernàndez : Xesco Boix. Història de la nostra història. Barcelona : Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2009.

Panyella, Lluis M. ; M. Josep Hernàndez: Xesco Boix : un amic, un mestre. Moià: Ed. Raima, 1995

Riera Vives, Ferran : El grup de Folk : crònica d'un esclat. Valls : Ed. Cossetània, 2017. Col. Prisma

Maragall, Airy: Xesco Boix. Crònica d'un retrobament. Dins : Caramella. Música i cultura popular número 86

Entitats col·laboradores
Arxiu Provincial de l'Escola Pia de Catalunya, Arxiu Històric de Sabadell, Arxiu Tobella de Terrassa, Arxiu Rosa Sensat, Arxiu Històric de Badalona, Arxiu de la Generalitat de Catalunya, Arxiu Històric de Terrassa, Arxiu Municipal de Castellar del Vallès, Arxiu Municipal de Matadepera, Arxiu Municipal de Montcada i Reixac, Arxiu Municipal de Nou Barris, Arxiu Nacional de Catalunya, Agrupació de veïns de Gràcia, Associació de mestres Alexandre Galí Associació de veïns de la Concòrdia, Associació de veïns de la Creu Alta, Audiovisuals de Sarrià, Biblioteca de Palafrugell, Centre Esperanto de Sabadell, Centre de Documentació i Museu de les Arts Escèniques, Col·legi El Casal de Castellar del Vallès, Escola la Schola de Rubí, Impactegranformat, Lliga dels Drets dels Pobles, Rialles, Roda d'espectacles, Fundació «La Caixa», Fundació «La Roda», Escola La Shola de Rubí.

Amb el suport de:
ÒMNIUM · Ajuntament de Sabadell · Abacus

Amb la participació de:
Edicions CAVALL FORT · ENDERROCK · CASELLA VOLLERSANA

Localitat	Dates	Lloc exposició	Responsable contacte	N. Visites	Observacions

Localitat	Dates	Lloc exposició	Responsable contacte	N. Visites	Observacions